

Tehtäviä kirjasta

► Opettajan materiaali ◄

Satu Leisko

Kahoot!

Unohtunut kansa -kirjasta on tehty Kahoot!-peli. Peli löytyy Kahoot!-palvelusta käyttäjän OpikKVL tekemistä julkisista peleistä. Hae pelejä hakusanalla OpikKVL.

Peli löytyy myös linkistä <https://play.kahoot.it/#/k/Od13fe8f-6e86-4351-bca3-f5ac2d939ff1>

Palautetta peleistä voi lähettää osoitteeseen opike@kvl.fi.

Oppimateriaalikeskus OpikK, 2019

ISBN 978-951-580-693-2

www.opike.fi

Peruskysymykset

Tavoitteet: tekstin ymmärtämisen harjoittelu, kirjallinen/suullinen tuottaminen ja tekstin referointi, kirjallisuus-analyysin harjoittelu, keskustelu- ja yhteistyötaidot ryhmätoteutuksissa.

Valitse omalle ryhmällesi sopivin tai sopivimmat toteutustavat vaihtoehtoista **A-C**.

Toteutustavat:

- A)** Kirjoita vastaus.
- B)** Puhu parin kanssa. Etsikää vastaukset kirjasta, tarvittaessa luvuittain.
- C)** Ryhmätehtävä: Ryhmät saavat 1–4 kysymystä. Selvittäkää vastaukset kysymyksiin.
Tehkää posterit, jossa on kuvalliset vastaukset kysymyksiin. Piirtäkää itse tai leikatkaa kuvia lehdistä.
Posterit voi olla myös sähköinen, esimerkiksi Padletissa tai muulla vastaavalla alustalla.

Poimi listasta haluamasi kysymykset oppilaille.

Tekijät

1. Kirjan nimi on Unohtunut kansa.

Kuka sen on kirjoittanut?

(vihje: kansi ja kirjan toinen sivu)

2. Milloin kirja on ilmestynyt?

(vihje: kirjan toinen sivu)

3. Onko tämä tavallinen kirja?

Kirjan takana on tämä merkki:

Mitä se tarkoittaa?

(vihje: Etsi internetistä hakusanalla "selkotunnus".)

4. Kuka on piirtänyt kirjan kuvat?

Hän on kuvittaja.

(vihje: kirjan toinen sivu)

5. Kirjassa on kuvia henkilöistä ja paikoista.

Mikä on sinun suosikkikuvasi? Miksi?

Henkilöt

6. Kuka on kirjan päähenkilö?

Mitä tiedät hänestä?

(vihje: sivu 5 ja takakansi)

7. Onko kirjassa muita henkilöitä?

Keitä he ovat?

(vihje: sivut 5-6, 8, 23-24, 27-29, 31, 37)

8. Ketkä ovat kirjassa Matildan ystäviä?

Ketkä eivät ole päähenkilön ystäviä?

(vihje: sivut 5-6, 8, 23-24, 27-29, 31, 37)

9. Keitä ovat minoalaiset?

(vihje: sivut 30-33)

10. Millaisia minoalaiset ovat?

Miltä he näyttävät?

Miltä he kuulostavat?

(vihje: sivut 27-28, 30-33, 35-36, 40, 43-44, 52-54, 62-63, 81-83)

11. Mikä on minoalaisten salaisuus?

(vihje: luvut 9 ja 10)

12. Millaisia ollumit ovat?

Miltä he näyttävät?

Miltä he kuulostavat?

(vihje: sivut 23-27, 34, 36, 39, 41-43, 46-47, 60, 62-63, 65, 70, 78)

13. Miksi harmaa liekko asuu linnassa?

(vihje: sivut 37, 57-59)

Paikat

14. Missä paikassa kirjan tapahtumat ovat?

Tapahtuuko kaikki samassa paikassa?

(vihje: luvut 1-2,5-6, 16)

15. Miltä Harsomaailma näyttää?

(vihje: sivut 25-26)

16. Mikä vuodenaika kirjassa on?

(vihje: sivu 15)

Juoni

17. Mitä kirjassa tapahtuu?

Kerro omin sanoin lyhyesti.

Tapahtumat ovat kirjan juoni.

(vihje: koko kirja)

18. Mitä tapahtuu Matildan kotona,

koulussa ja kotimatalla?

Kerro lyhyesti.

(vihje: luvut 1-4 ja 18)

19. Mitä tapahtuu Harsomaailmassa?

Kerro lyhyesti.

(vihje: luvut 5-17)

20. Miksi Matilda menee kuusikkoon

kotitalon takana?

(vihje: sivut 21-22)

21. Miksi Matildalla on niin paljon kotitöitä?

(vihje: sivu 6)

22. Miksi Matilda ei pidä Teijasta?

(vihje: sivut 8-10)

23. Minkä uutisen Matilda kuulee Veetiltä?

(vihje: sivut 14–15)

24. Miksi Matilda suuttuu äidilleen?

(vihje: sivut 6, 13, 17–20)

25. Mitä Matildan äiti sanoo Veetistä?

(vihje: sivu 19)

26. Mitä harmaalle liekolle tapahtuu taistelun jälkeen?

(vihje: sivut 75–78, 81)

Teema

27. Mitä Matilda pelkää kirjassa?

(vihje: luvut 1–2, 4, 15–16 ja sivut 24, 32–33, 48, 86)

28. Mitä minoalaiset pelkäävät?

(vihje: sivut 35, 38–40, 43, 53–54, 72, 76 ja luku 12)

29. Mitä ollumit pelkäävät?

(vihje: sivut 46–47, 65, 72, 76 ja 78)

30. Mitä kirjan henkilöt unohtavat?

(vihje: sivut 5, 6, 12, 32–33, 40, 53–54, 72–74, 80)

31. Mitä mieltä sinä olet kirjasta? Miksi?

Peruskysymykset - oikeat vastaukset opettajalle

Alla on tiedolliset mallivastaukset peruskysymyksiin. Nämä vastaukset on tarkoitettu opettajan apuvälineeksi. Oppilaiden tuotosten ei tarvitse olla samanmuotoisia tai yhtä tarkkoja. Näitä mallivastauksia ei myöskään ole tarkoitettu jaettavaksi suoraan oppilaille, vaan ne ovat opettajan työkalu. Tärkeintä on saada oppilaat positiivisessa hengessä prosessoimaan kirjaa, jonka he ovat lukeneet/kuunnelleet kokonaan. Moneen vastaukseen on mahdollista sisällyttää myös oppilaiden omaa tulkintaa kirjasta, tarinasta ja sen teemoista, ja tätä on hyvä kannustaa.

Tämän tehtävän kysymykset on tarkoitettu ohjaamaan oppilaita kohti kirjallisuusanalyysia. Jos opettajan tavoitteena on saada oppilaat pohtimaan kirjaa ja sen teemoja vielä enemmän itse, käyttöön voi ottaa tämän tehtäväpaketin viimeisen tehtävän, eli pohdintatehtävät. Niitä on myös mahdollista sekoittaa näiden kysymysten kanssa.

Tekijät

1. Kirjan nimi on Unohtunut kansa. Kuka sen on kirjoittanut?

Satu Leisko.

2. Milloin kirja on ilmestynyt?

Vuonna 2018.

3. Onko tämä tavallinen kirja? Kirjan takana on tämä merkki: Mitä se tarkoittaa?

Tämä on selkokirja. Kirja on helpompi lukea kuin tavallinen kirja.

4. Kuka on piirtänyt kirjan kuvat? Hän on kuvittaja.

Kuvittaja on Marjo Nygård.

Henkilöt

6. Kuka on kirjan päähenkilö? Mitä tiedät hänestä?

Päähenkilö on nuori tyttö, jonka nimi on Matilda. Matildalla on vaaleat hiukset, ja hän on kiltti ja ystävällinen kaikille. Hän on vähän liiankin kiltti, sillä hän ei pidä puoliaan, vaikka haluaisi. Matilda ei uskalla tai osaa kertoa, miltä hänestä oikeasti tuntuu.

7. Onko kirjassa muita henkilöitä? Keitä he ovat?

Oikeassa maailmassa on Matildan äiti, isä ja siskot Maija ja Miina, ystävät Susanna ja Veeti sekä koulukaveri Teija ja hänen poikaystävänsä. Harsomaailmassa ovat ollumit, minoalaiset (erityisesti Sirja) ja harmaa liekki sekä muut liekot.

8. Ketkä ovat kirjassa Matildan ystäviä? Ketkä eivät ole päähenkilön ystäviä?

Ystäviä ovat Susanna, Veeti ja minoalaiset, lopuksi myös harmaa liekki. Teija on Matildan kaveri, vaikka käyttäytyykin välillä kummallisesti ja on silloin epäreilu. Äiti on Matildalle rakas, vaikka myös äiti käyttäytyy nyt kurjasti häntä kohtaan. Ystäviä eivät ole ollumit.

9. Keitä ovat minoalaiset?

Minoalaiset ovat kansa, joka asuu Harsomaailmassa. He ovat rakentaneet linnan, jossa ollumit asuvat. Nyt he ovat ollumien palvelijoita, eivätkä uskalla paeta. Heillä on siivet, ja he osaavat lentää. He osaavat myös rakentaa upeita linnoja maahan ja pilvien päälle.

10. Millaisia minoalaiset ovat? Miltä he näyttävät? Miltä he kuulostavat?

Minoalaiset ovat taitavia, ahkeria, liian kilttejä, hiljaisia, harmaita ja pelokkaita. Heillä on elävät siivet, ja he osaavat lentää. Kun he puhuvat, he usein kuiskaavat. He pitävät vain harvoin paljon ääntä tai edes nauravat ääneen. He ovat myös arkoja ja pelokkaita.

11. Mikä on minoalaisten salaisuus?

Elävät siivet.

12. Millaisia ollumit ovat? Miltä he näyttävät? Miltä he kuulostavat?

Ollumit ovat ilkeitä, meluisia ja pelottavia. Niillä on pitkät parrat, likaiset ja rikkinäiset vaatteet sekä terävät torahampaat. Ollumit kiusaavat ja pelottelevat muita. Ne eivät tee töitä. Ne syövät ihmisiä. Ne tarvitsevat minoalaisia tekemään kaikki taloustyöt linnassa, koska ne eivät halua tehdä mitään työtä itse.

13. Miksi harmaa liekko asuu linnassa?

Hän on ollumien apuri. Hän on tullut linnaan sen jälkeen, kun myrsky tuhosi liekkojen kodin. Nyt koti on kuitenkin jo korjattu, mutta harmaa liekko on linnassa vieläkin. Se ei uskalla tai osaa palata kotiin.

Paikat

14. Missä paikassa kirjan tapahtumat ovat? Tapahtuuko kaikki samassa paikassa?

Osa tapahtuu todellisessa maailmassa (Matildan kotona, koulussa ja koulumatkalla), osa Harsomaailmassa.

15. Miltä Harsomaailma näyttää?

Sen metsä on tuuheaa kuin viidakko, ja siellä on paljon tuoksuvia kukkia. Metsä on kuin unta. Linna, johon ollumit vievät Matildan, on valkoinen ja siinä on neljä tornia. Sen sisällä on useita erilaisia paikkoja, kuten kotoisa keittiö, synkkä kellari, sotkuinen piha, avarat salit ja pitkät käytävät sekä korkeat tornit. Taivaalla on suuria pilviä, joiden päälle minoalaiset rakentavat uuden linnan. Siitä tulee hohtavan valkoinen, ja sen ympärillä on kaunis puutarha.

16. Mikä vuodenaika kirjassa on?

Loppukevät tai alkukesä juuri ennen lukuvuoden loppua.

Juoni

17. Mitä kirjassa tapahtuu? Kerro omin sanoin lyhyesti. Tapahtumat ovat kirjan juoni.

Matilda auttaa aina kaikkia kotona ja koulussa eikä koskaan pidä puoliaan, vaikka haluaisikin. Hän pelkää, että muut suuttuvat. Matilda pelkää ja inhoaa riitoja. Eräänä päivänä kotimatalla koulusta Matildan ystävä Veeti kertoo, että tykkää Matildasta. Matilda yllättyy, mutta tykkää Veetistä myös. Matildan äiti kuitenkin kieltää Matilda tapaamasta Veetiä ja juoksemasta poikien perässä. Matilda suuttuu ja menee ulos murjottamaan. Ulkona hän huomaa, että läheisessä metsässä hiiviskelee joku. Hetken mielijohteesta hän menee katsomaan, kuka metsässä oikein on. Siellä Matilda jää ollumien vangiksi. Ollumit vievät hänet Harsomaailmaan ja tekevät hänestä palvelijan. Linnassa Matilda tapaa kiltit minoalaiset, jotka myös ovat ollumien palvelijoita. Matilda alkaa suuttua omasta ja minoalaisten puolesta, ja hän alkaa uhmata ollumeja. Siitä ollumit eivät pidä yhtään, ja Matilda joutuu pulaan monta kertaa. Myös ollumien apuri harmaa liekko tarkkailee Matilda. Matilda onnistuu löytämään linnasta minoalaisten salaisuuden, heidän aarteensa, elävät siivet. Kun hyvät liekot hyökkäävät linnaan ollumeja vastaan, Matilda suostuttelee minoalaiset pakenemaan. Yöllä he nousevat siivilleen ja Matilda huomaa, että myös hän voi lentää Harsomaailmassa omilla siivillään. Minoalaiset rakentavat itselleen uuden linnan pilvien päälle, ja Matilda lähtee etsimään tietä kotiin. Kun Matilda palaa takaisin Harsomaailmasta, äiti on hänen luonaan pihalla huvimajassa. Yllättäen äiti arvaa jo, mitä Matilda halua sanoa. Äiti on pahoillaan riidasta ja siitä, että ei ole luottanut Matildaan. Matildalla on kuumeinen olo, joten hän menee sisälle nukkumaan. Ennen nukahtamistaan hän lähettää viestin Veetille ja kertoo Harsomaailmasta ja siitä, että tykkää Veetistä. Veeti vastaa, että myös hän tietää, mikä Harsomaailma on.

18. Mitä tapahtuu Matildan kotona, koulussa ja kotimatalla? Kerro lyhyesti.

Matilda auttaa aina kaikkia kotona ja koulussa eikä koskaan pidä puoliaan, vaikka haluaisikin. Hän pelkää, että muut suuttuvat. Matildan ystävä Veeti kertoo, että tykkää Matildasta. Mutta Matildan äiti kieltää Matilda tapaamasta Matilda pelkää ja inhoaa riitoja. Eräänä päivänä kotimatalla koulusta Matildan ystävä Veeti kertoo, että tykkää Matildasta. Matilda yllättyy, mutta tykkää Veetistä myös. Matildan äiti kuitenkin kieltää Matilda tapaamasta Veetiä ja juoksemasta poikien perässä. Matilda suuttuu ja menee ulos murjottamaan. Kun Matilda palaa takaisin Harsomaailmasta, äiti on hänen luonaan pihalla huvimajassa. Yllättäen äiti arvaa jo, mitä Matilda halua sanoa. Äiti on pahoillaan riidasta ja siitä, että ei ole luottanut Matildaan. Matildalla on kuumeinen olo, joten hän menee sisälle nukkumaan. Ennen nukahtamistaan hän lähettää viestin Veetille ja kertoo Harsomaailmasta ja siitä, että tykkää Veetistä. Veeti vastaa, että myös hän tietää, mikä Harsomaailma on.

19. Mitä tapahtuu Harsomaailmassa? Kerro lyhyesti.

Matilda istuu kotitalonsa pihalla ja huomaa, että läheisessä metsässä hiiviskelee joku. Hetken mielijohteesta Matilda menee katsomaan, kuka metsässä oikein on. Siellä Matilda jää ollumien vangiksi. Ollumit vievät hänet Harsomaailmaan ja tekevät hänestä palvelijan. Linnassa Matilda tapaa kiltit minoalaiset, jotka myös ovat ollumien palvelijoita. Matilda alkaa

suututtaa omasta ja minoalaisten puolesta, ja hän alkaa uhmata ollumeja. Siitä ollumit eivät pidä yhtään ja Matilda joutuu pulaan monta kertaa. Myös ollumien apuri harmaa liekko tarkkailee Matilda. Matilda onnistuu löytämään linnasta minoalaisten salaisuuden, heidän aarteensa, elävät siivet. Kun hyvät liekot hyökkäävät linnaan ollumeja vastaan, Matilda suostuttelee minoalaiset pakenemaan. Yöllä he nousevat siivilleen ja Matilda huomaa, että myös hän voi lentää Harsomaailmassa omilla siivillään. Minoalaiset rakentavat itselleen uuden linnan pilvien päälle, ja Matilda lähtee etsimään tietä kotiin Harsomaailman metsästä.

20. Miksi Matilda menee kuusikkoon kotitalon takana?

Hän näkee, että kuusikossa piileskelee joku. Matilda ajattelee, että piileskelijät ovat vain lapsia naapurista. Matilda haluaa saada heidät kiinni. Toisaalta Matilda ei mene sisälle kotiinsa, koska hän on niin vihainen äidilleen.

21. Miksi Matildalla on niin paljon kotitöitä?

Hänen siskonsa ovat vasta vauvoja. Äiti joutuu hoitamaan vauvat ja kodin yksin, koska isä on viikot töissä toisessa kaupungissa. Siksi äiti tarvitsee usein Matildan apua.

22. Miksi Matilda ei pidä Teijasta?

Joskus Teija esittää, että on jotain muuta kuin oikeasti on. Silloin hän käyttäytyy huonosti Matilda kohtaan. Matildan mielestä Teijan käytös on pelottavaa.

23. Minkä uutisen Matilda kuulee Veetiltä?

Veeti tykkää Matildasta.

24. Miksi Matilda suuttuu äidilleen?

Äiti väittää, että Matilda juoksee poikien perässä. Sitten äiti kieltää Matilda tapaamasta Veetiä enää. Äiti ei kiitä Matilda, kun hän auttaa kotona. Äiti komentaa koko ajan, eikä Matilda ehdi tehdä mitään muuta. Äiti ei kuuntele, mitä Matilda sanoo.

25. Mitä Matildan äiti sanoo Veetistä?

Hän ei ensin tiedä, kuka Veeti on. Sitten hän on sitä mieltä, että Matilda ei saa tavata Veetiä enää, koska Matilda on liian nuori.

26. Mitä harmaalle liekolle tapahtuu taistelun jälkeen?

Se jää vangiksi taistelussa. Kun se palaa takaisin, sen väri on muuttunut sinertäväksi. Se on muuttunut ja palannut muiden liekkojen luokse.

Teema

27. Mitä Matilda pelkää kirjassa?

Hän pelkää riidellä, sanoa mielipiteensä ja puolustaa itseään. Aluksi hän pelkää myös ollumeja. Lopuksi häntä pelottaa käyttää siipiään ja lentää.

28. Mitä minoalaiset pelkäävät?

Minoalaiset pelkäävät ollumeja hirveästi ja myös harmaata liekkoa, koska se auttaa ollumeja. Minoalaiset pelkäävät sanoa vastaan ollumeille tai liekolle ja että ollumit tekevät heille pahaa. Lisäksi minoalaiset pelkäävät, että he menettävät siipensä. He pelkäävät nauraa, iloita ja lähteä lentoon ja pakoon linnasta. Minoalaiset pelkäävät siis vähän kaikkea.

29. Mitä ollumit pelkäävät?

Ollumit pelkäävät erityisesti korkeita paikkoja, kuten torneja ja niihin kiipeämistä. Lisäksi ollumit pelkäävät, että minoalaiset pääsevät karkuun. He pelkäävät Matilda, kun hän vastustaa heitä ja auttaa minoalaisia. Ollumit pelkäävät myös hyviä liekkoja, koska heillä on ylivoima ja he voittavat taisteluissa.

30. Mitä kirjan henkilöt unohtavat?

Itsensä, puolustaa itseään. Joskus he unohtavat toisensa, ja Harsomaailman asukkaat unohtavat kokonaisen minoalaisten kansan. Minoalaiset unohtavat, millaista on iloita, olla vapaa ja lentää. Matilda unohtaa, miltä tuntuu uskoa ja luottaa itseensä. Liekko unohtaa, millaista on, kun on oma perhe, joka rakastaa ja antaa anteeksi ja ottaa takaisin luokseen.

Tavoitteet: tuottamistaidot, kirjalliset taidot, ihmisen kuvaileminen

Oppilaat kirjoittavat kuvasta tehtävänannon A tai B mukaisesti, ryhmän tason mukaan. Taitavat kirjoittajat voivat toki tehdä molemmat tehtävät. Oppilaiden kanssa voi olla hyödyllistä keskustella ihmisen kuvailemista ennen kuin oppilaat aloittavat tehtävän. Jos kirjoittaminen on hankalaa, oppilaiden kanssa voi laatia tukilistan, joka sisältää sopivia sanoja, fraaseja ja mallilauseita. Tehtävän voi tehdä paperille (ja opettaja korjaa) tai sähköisesti. Jos ryhmä tekee tehtävänannon B, oppilaille on hyvä antaa tilaisuus tutustua toistensa teksteihin.

Ryhmässä voi myös keskustella siitä, mitä tulkinta tarkoittaa: Jokaisella on oikeus tulkita kuulemaansa tarinaa haluamallaan tavalla, mutta oma tulkinta täytyy osata perustella. Lisäksi täytyy muistaa, että ryhmän muilla jäsenillä on yhdenvertainen oikeus omaan perusteltuun tulkintaansa. Jos tehtävänä on itse kuvitella uusi henkilö, vapaudet omaan tulkintaan ovat suuremmat.

Kirjoita kuvasta – tapahtuma

Kuva 2

Tavoite: tuottamistaidot, kirjalliset taidot, toiminnan kuvaileminen

Oppilaat kirjoittavat kuvasta tehtävänannon A tai B mukaisesti, ryhmän tason mukaan. Taitavat kirjoittajat voivat toki tehdä molemmat tehtävät. Oppilaiden kanssa voi olla hyödyllistä keskustella toiminnasta ja toiminnan kuvaamisesta ennen kuin he aloittavat tehtävän. Jos kirjoittaminen on hankalaa, oppilaiden kanssa voi laatia tukilistan, joka sisältää sopivia sanoja, fraaseja ja mallilauseita. Tehtävän voi tehdä paperille (ja opettaja korjaa) tai sähköisesti. Jos ryhmä tekee tehtävänannon B, oppilaille on hyvä antaa tilaisuus tutustua toistensa teksteihin.

Ryhmässä voi myös keskustella siitä, mitä tulkinta tarkoittaa: jokaisella on oikeus tulkita kuulemaansa tarinaa haluamallaan tavalla, mutta oma tulkinta täytyy osata perustella. Lisäksi täytyy muistaa, että ryhmän muilla jäsenillä on yhdenvertainen oikeus omaan perusteltuun tulkintaansa. Jos tehtävänä on keksiä tarinaa itse, vapaudet omaan tulkintaan ovat suuremmat.

Kuva: Marjo Nygård

a) Kuka on kuvassa?
Kerro, mitä tiedät hänestä.

b) Keksi itse, kuka kuvassa on.
Anna hänelle uusi nimi,
älä käytä kirjan henkilön nimeä.

Kirjoita vastaus kysymyksiin:

- Kuka kuvassa on?
- Mistä hän on kotoisin?
Onko hän kotoisin meidän maailmastamme
vai jostakin toisesta maailmasta?
- Kuinka vanha hän on?
- Minkä näköinen hän on?
- Millainen luonne hänellä on?
- Missä hän asuu nyt?
- Mistä hän tykkää?
- Mitä hän pelkää?

Kuva: Marjo Nygård

a) **Mitä kuvassa tapahtuu?**
Kerro kuvasta.

b) **Keksi oma tarina.**

Anna ihmisille ja paikalle uudet nimet,
älä käytä kirjan nimiä.

Kirjoita vastaus kysymyksiin:

- Keitä kuvassa on?
- Ovatko he ystäviä?
- Missä he ovat?
- Miksi he ovat siellä?
- Mitä he tekevät kuvassa?
- Mitä he tekevät seuraavaksi?

Monivalintatehtävä

Tavoite: tekstin ymmärtämisen harjoittelu, monivalinta tehtävätyyppinä

Kysymyksiä on runsaasti ja niiden vaikeustaso vaihtelee hieman. Valitse joukosta ne kysymykset, jotka sopivat omalle ryhmällesi ja jätä liian vaikeat tai helpot pois. Kysymyksistä voi myös koostaa kahdet eri tehtävät, jos ryhmälle sopivia kysymyksiä on useita.

Oikeat vastaukset on merkitty harmaaseen palkkiin, ne ovat vain opettajaa varten.

Valitse oikea vaihtoehto.

1. Millainen perhe Matildalla on?

Vihje: luku 1.

- a) Matildan vanhemmat ovat eronneet.
- b) Matildan isä on kuollut.
- c) Matildan isä käy töissä toisessa kaupungissa.

c

2. Miksi Matilda ei pidä Teijasta?

Vihje: luku 2.

- a) Teija käyttäytyy huonosti.
- b) Teija on vanhempi kuin Matilda.
- c) Matilda tykkää Teijan poikaystävästä.

a

3. Miksi äiti kieltää Matilda tapaamasta Veetiä?

Vihje: luku 4.

- a) Matildalla on monta poikaystävää.
- b) Äiti tarvitsee Matildan apua kotitöissä.
- c) Äiti ajattelee, että Matilda on vasta lapsi.

c

4. Miksi Matilda menee metsään?

Vihje: luku 5.

- a) Hän näkee metsässä jonkun.
- b) Hän menee leikkimään naapurin lasten kanssa.
- c) Hän kävelee metsän läpi kotiin.

a

5. Mihin ollumit vievät Matildan?

Vihje: luku 6.

- a) Luolaan.
- b) Linnaan.
- c) Keittiöön.

b

6. Miksi Matilda ensin säikähtää minoalaisia?

Vihje: luku 6.

- a) Hän luulee minoalaisia patsaiksi.
- b) Minoalaiset eivät osaa puhua.
- c) Minoalaiset ottavat Matildan vangiksi.

a

7. Miksi minoalaiset ovat linnassa?

Vihje: luku 6.

- a) He unohtivat lähteä pois.
- b) He ovat linnassa töissä.
- c) He eivät uskalla lähteä pois.

c

8. Missä minoalaiset asuvat?

Vihje: luku 6.

- a) Kellarissa ja pihalla.
- b) Tornissa ja käytävillä.
- c) Keittiössä ja varastohuoneissa.

c

9. Miksi ollumit suuttuvat Matildalle?

Vihje: luvut 8 ja 9.

- a) Matilda laittaa pahaa ruokaa.
- b) Matilda ei halua totella ollumeja.
- c) Matilda siivoaa lattiat huonosti.

b

10. Mitä minoalaiset piilottivat ollumeilta?

Vihje: luku 10.

- a) Siivet laatikoihin.
- b) Laatikot kellariin.
- c) Huoneen kellariin.

a

11. Mitä erikoista minoalaisten siivissä on?

Vihje: luvut 9 ja 10.

- a) Siivet ovat eläviä.
- b) Hiiret asuvat siivissä.
- c) Siivet osaavat puhua.

a

12. Miksi harmaa liekko ei pidä Matildasta?

Vihje: luku 11.

- a) Se rakastaa ollumeja.
- b) Se inhoaa minoalaisia.
- c) Se pelkää mennä kotiin.

c

13. Mitä harmaa liekko tekee taistelussa?

Vihje: luku 13.

- a) Se katselee taistelua tornista.
- b) Se jää vangiksi.
- c) Se ei osaa käyttää miekkaa.

b

14. Missä minoalaisten salakäytävä on?

Vihje: luku 14.

- a) Tornissa.
- b) Katolla.
- c) Kellarissa.

a

15. Miten minoalaiset pakenevat ollumeilta?

Vihje: luvut 14 ja 15.

- a) He juoksevat.
- b) He taistelevat.
- c) He lentävät.

c

16. Miksi Matilda jää jumiin katolle?

Vihje: luku 15.

- a) Hän pelkää korkeita paikkoja.
- b) Minoalaiset unohtavat hänet.
- c) Hän ei usko omiin taitoihinsa.

c

17. Mihin minoalaiset pakenevat?

Vihje: luku 16.

- a) Metsään.
- b) Pilven päälle.
- c) Liekkojen kaupunkiin.

b

18. Miksi Matilda haluaa palata kotiin?

Vihje: sivut 41, 64 ja 69.

- a) Hänellä on ikävä siskojen hoitamista.
- b) Hänellä on ikävä Veetiä.
- c) Hän haluaa mennä kouluun.

b

Bonuskysymys / keskustelukysymys:

19. Mitä sinun mielestäsi kirjassa tapahtuu Matildalle?

- a) Hän luottaa ja arvostaa itseään enemmän.
- b) Hänestä tulee vahva.
- c) Hän huomaa, mitkä asiat ovat hänelle tärkeitä.

Miksi? Perustele vastauksesi.

Pohdintatehtävä

Tavoite: kirjallinen ja/tai suullinen tuottaminen, tekstianalyysin harjoittelu, referointitaitojen harjoittelu

Pohdintatehtävät on tarkoitus tehdä, kun koko kirja on luettu tai kuunneltu. Opettaja voi harkiten poimia yksittäisiä kysymyksiä esimerkiksi koko ryhmän käyttöön jo aiemmin. Ennen pohdintatehtäviä voi ryhmälle käyttää myös muita, enemmän asiasisältöä luotaavia kysymyksiä.

Kirjan lukemisen jälkeen oppilaat työskentelevät parin kanssa tai esim. kolmen hengen ryhmissä. Anna jokaiselle parille 2–3 kysymystä eri puolilta kirjaa. Kysymykset edellyttävät asian pohtimista tai oman mielipiteen muodostamista tarinasta, pelkkä mekaaninen vastausten etsiminen ei riitä tai ole tehtävän varsinainen tavoite. Oppilaat voivat kuitenkin tukeutua kirjaan, jos haluavat.

Kun oppilaiden vastaukset ovat valmiit, parit kiertävät muiden parien joukossa metodilla speed dating (esimerkiksi 5 min per pari). He keskustelevalt tehtävistä keskenään, esimerkiksi mitkä tehtävät teillä oli (kysymykset ovat osin samoja eri pareilla), miten vastasitte niihin ja onko toinen pari samaa mieltä ratkaisusta (miksi – miksi ei). Keskustelussa oppilaat harjoittelevat oman vastauksensa esittämistä ja saavat lisäksi uutta tietoa tarinasta ja tulkinnoista muilta pareilta. Ennen keskusteluosuutta oppilaiden on hyvä saada ohjausta siinä, miten he voivat keskustella erilaisista tulkinnoista. Jokaisella on oikeus tehdä omia tulkintojaan tarinasta. Tulkinnat täytyy kyetä perustelemaan. Lisäksi on opeteltava sitä, että oma tulkinta on yksi muiden joukossa.

Jos ryhmä tarvitsee runsaasti tukea ja harjaantumista pohdintatehtävissä, opettaja voi valita kysymyksistä 2–3, heijastaa ne taululla koko luokalle, ja käsitellä kysymykset yhteisesti oppitunnilla.

1. Matilda ei uskalla sanoa muille vastaan. Miksi ei?

Vihje: luvut 1–2.

2. Matilda ei heti kerro Veetille, mitä ajattelee hänestä. Miksi hän ei kerro?

Vihje: luku 3.

3. Miten Matilda joutuu Harsomaailmaan? Mitkä asiat vaikuttavat siihen?

Vihje: luvut 1 ja 4–5.

4. Minoalaiset ovat harmaita. Miksi he sinun mielestäsi näyttävät siltä?

Vihje: luvut 6–7.

5. Matilda ja minoalaiset muistuttavat vähän toisiaan. Miten?

Vihje: sivut 39–41, 44–45 ja luku 15.

6. **Harmaa liekki asuu linnassa ja auttaa ollumeja.
Miksi se sinun mielestäsi tekee niin?**
Vihje: sivut 37 ja 57-59.

7. **Ollumit tykkäävät kiusata ja pelotella muita.
Miksi ne sinun mielestäsi ovat sellaisia?**
Vihje: luvut 5-6 ja sivut 39 ja 62.

8. **Kirjan lopussa Matilda palaa takaisin kotiin.
Miten hänellä menee kotona tarinan jälkeen?
Mitä sinä ajattelet?
Keksi itse, mitä Matildalle voi tapahtua.**

9. **Mitä luulet, mitä ollumeille tapahtuu kirjan lopussa?**

10. **Kun kirja loppuu,
Matilda, Veeti ja Susanna tietävät Harsomaailmasta.
Keksi itse, mitä tapahtuu,
kun he tapaavat seuraavan kerran.
Mitä he tekevät?
Puhuvatko he Harsomaailmasta?**

11. **Kenelle tämä kirja sinun mielestäsi sopii?**

12. **Mikä sinun mielestäsi on kirjan sanoma?
Mitä kirjailija on halunnut sanoa lukijoille
tällä tarinalla?**

**13. Mikä tai kuka on sinulle on
kirjan tärkein henkilö? Miksi?**

(HUOM: Tässä ei kysytä kirjan päähenkilöä. Mutta myös päähenkilö voi olla tärkein henkilö.)

**14. Mistä kirjan kohdasta pidit eniten?
Miksi?**

**15. Miten kirjan nimi ”Unohtunut kansa”
mielestäsi liittyy kirjan tapahtumiin?**

Pohdintatehtävät – oikeat vastaukset opettajalle

Alla on vastausehdotuksia pohdintatehtäviin asiasisällön osalta. Opettaja voi hyväksyä näistä yhden tai monta vaihtoehtoa. Lisäksi oppilaiden on tarkoitus tuottaa omia vastausehdotuksia. **Kaikkiin kysymyksiin tulee mielipidekysymyksen osalta oppilaiden omat vastaukset.** Tämä vastausavain on tarkoitettu opettajan työvälineeksi, eikä vastauksia ole tarkoitus jakaa oppilaille suoraan.

1. Matilda ei uskalla sanoa muille vastaan. Miksi ei?

Ehdotuksia: Hän ei ole rohkea tai itsevarma. / Hän ei ole vielä löytänyt tarpeeksi hyvää syytä pitää puoliaan. / Hän pelkää. / Hän pelkää muiden reaktiota tai että tulee riita. / Hän ei halua riidellä. / Hän on liian kiltti.

2. Matilda ei heti kerro Veetille, mitä ajattelee hänestä. Miksi hän ei kerro?

Matilda yllättyy. / Matilda ei ole ymmärtänyt, että Veeti tykkää hänestä. / Matilda on hämmentynyt ja haluaa vielä miettiä asiaa. / Matilda ei heti tiedä, miltä hänestä tuntuu.

3. Miten Matilda joutuu Harsomaailmaan? Mitkä asiat vaikuttavat siihen?

Ehdotuksia: Matilda näkee, että joku tai jotkut hiippailevat kuusikossa kotinsa vieressä. Hän haluaa tietää, kuka siellä on. Hän ei halua mennä sisälle, koska on niin vihainen. Kun Matilda on kuusikossa, ollumit ottavat hänet vangiksi. Sen jälkeen Matilda ei pääse enää takaisin kotipihalle.

4. Minoalaiset ovat harmaita. Miksi he sinun mielestäsi näyttävät siltä?

Ehdotuksia: Koska he ovat vankeja. He eivät saa hymyillä, nauraa tai edes puhua, koska ollumit suuttuvat siitä. He eivät voi lentää eivätkä he pääse pois linnasta. Heidän on vain pakko palvella ollumeja.

5. Matilda ja minoalaiset muistuttavat vähän toisiaan. Miten?

Ehdotuksia: Kotona Matilda totteli aina kaikkia. Hän auttoi kaikkia kotona ja koulussa, vaikka ei aina halunnut. Hän ei uskaltanut sanoa vastaan tai pitää puoliaan. Kotona Matilda oli hiljainen, niin kuin minoalaiset ovat Harsomaailmassa. / Myös Matilda osaa olla vahva ja taitava, niin kuin minoalaiset. Matildallakin on siivet, kun hän uskoo itseensä ja saa rohkeutta. Matildallakin on haaveita ja unelmia, jotka auttavat häntä eteenpäin. / Sekä Matildalla että minoalaisilla on yksi tärkeä asia, jonka vuoksi he taistelevat: Matildalla Veeti ja minoalaisilla siivet.

6. Harmaa liekko asuu linnassa ja auttaa ollumeja. Miksi se sinun mielestäsi tekee niin?

Ehdotuksia: Se ei usko, että ollumeja voi voittaa. / Se haluaisi muuttua ja/tai palata kotiin, mutta ei uskalla. / Se uskoo, että on voittajien puolella, sillä ollumeja on vaikea voittaa. / Liekko ei osaa enää palata kotiin.

7. Ollumit tykkäävät kiusata ja pelotella muita. Miksi ne sinun mielestäsi ovat sellaisia?

Ehdotuksia: He eivät halua tehdä työtä itse. / He ovat ilkeitä tai pahoja. / He eivät osaa muuta. / He eivät ajattele muita, vaan itseään. / Se on heille helppoa.

8. Kirjan lopussa Matilda palaa takaisin kotiin. Miten hänellä menee kotona tarinan jälkeen? Mitä sinä ajattelet? Keksi itse, mitä Matildalle voi tapahtua.

Ehdotuksia: Matildan äiti yrittää kuunnella Matildaa enemmän ja käyttää enemmän aikaa Matildan kanssa. Matildan sisokset kasvavat ja heidän hoitamisensa vaatii vähemmän aikaa. Matilda viettää enemmän aikaa Veetin kanssa. Ehkä Matilda myös sanoo Teijalle, mitä oikeasti ajattelee Teijan käytöksestä.

9. Mitä luulet, mitä ollumeille tapahtuu kirjan lopussa?

Ehdotuksia: Ollumit pakenevat linnasta. Jotkut ollumit ehkä loukkaantuvat taistelussa. He piiloutuvat metsään. Jotkut ollumeista suunnittelevat hyökkäystä takaisin linnaan.

10. Kun kirja loppuu, Matilda, Veeti ja Susanna tietävät Harsomaailmasta. Keksi itse, mitä tapahtuu, kun he tapaavat seuraavan kerran. Mitä he tekevät? Puhuvatko he Harsomaailmasta?

Ehdotuksia: He voivat puhua Harsomaailmasta yhdessä. / Heillä on yhteinen salaisuus. / He voivat käydä Harsomaailmassa yhdessä ja kokea seikkailuja. / He voivat verrata kokemuksiaan Harsomaailmasta ja sen paikoista.

11. Kenelle tämä kirja sinun mielestäsi sopii?

Ehdotuksia (liittyen selkokirjallisuuteen): Selkokirja sopii kaikille, mutta erityisesti niille, joiden on vaikea lukea pitkää kirjaa, jostakin syystä. Selkokirjoja voivat lukea myös esimerkiksi ne, joille suomi on uusi kieli ja jotka eivät vielä osaa suomea hyvin. Selkokirja on lyhyempi kuin tavallinen kirja, ja kieli on helpompaa.

Mielipiteen osalta oppilaiden omat vastaukset tähän kysymykseen.

12. Mikä sinun mielestäsi on kirjan sanoma? Mitä kirjailija on halunnut sanoa lukijoille tällä tarinalla?

Ehdotuksia: Kun ihminen on rohkea, pitää puolensa ja tekee yhteistyötä muiden kanssa, voi voittaa vaikka minkälaiset esteet. Kun ihminen pitää kiinni haaveistaan, ne voivat toteutua. Niiden avulla voi saavuttaa vaikka mitä uutta. / On tärkeää auttaa muita, mutta sitä ei saa tehdä niin, että itselle käy huonosti.

13. ja 14. ovat mielipidekysymyksiä, jokainen voi vastata haluamallaan tavalla.

15. Miten kirjan nimi ”Unohtunut kansa” mielestäsi liittyy kirjan tapahtumiin?

Ehdotuksia: Minoalaiset ovat unohtunut kansa, koska kaikki ovat unohtaneet heidät, melkein myös he itse. Kukaan ei tiedä, että he asuvat yhä linnassa. / Matilda on unohtanut omat voimansa ja sen, että hän on taitava ja osaa paljon asioita.

Matildan itseluottamus, taidot ja haaveet ovat hänen unohtunut kansansa.